ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **O. M.,** zastoupený Mgr. Tomášem Císařem, advokátem se sídlem Vinohradská 22, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 5. 2021, čj. OAM-225/ZA-ZA11-VL13-2021, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 6. 10. 2021, čj. 73 Az 3/2021-16,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 6. 10. 2021, čj. 73 Az 3/2021-16, **se ruší**.

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 5. 2021, čj. OAM-225/ZA-ZA11-VL13-2021, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši **12 342 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný shora označeným rozhodnutím zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Vyšel z toho, že žalobce pochází z Ukrajiny, která je (s výjimkou poloostrova Krym a části Doněcké a Luhanské oblasti) tzv. bezpečnou zemí původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Žalobce žádost zdůvodnil svou homosexuální orientací, kvůli které byl opakovaně fyzicky napadán, okrádán spolužáky a dalšími lidmi. Věc bezvýsledně ohlásil ve škole i na policii. Na jednání policie si nestěžoval, protože to

na Ukrajině není možné. Nechal si úředně změnit příjmení a změnil svůj vzhled, ale nepomohlo to. Opakovaně byl předvolán k nástupu vojenské služby. V armádě je s homosexuály také špatně zacházeno, jsou tam i lidé, kteří jej znají a o jeho sexuální orientaci by řekli i ostatním. Nechce ani zabíjet a používat zbraň. Podle žalovaného lze v případě žalobce Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu, neboť neprokázal opak a ani tuto presumpci nezpochybňoval. Branná povinnost je legitimní občanskou povinností a vyhýbání se nástupu vojenské služby, byť by bylo trestné, není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Z hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu z dubna 2020 plyne, že k systematickému pronásledování na základě sexuální orientace na Ukrajině nedochází a země disponuje legislativou v oblasti prevence pronásledování. Žalobce v této souvislosti neměl žádné problémy se státními orgány. Svůj problém po nahlášení na policii dále neřešil a nestěžoval si na její postup. Žalobce využívá žádosti o mezinárodní ochranu k prosté legalizaci pobytu.

[2] Toto rozhodnutí žalobce napadl žalobou, ve které namítl, že žalovaný důvody žádosti dezinterpretoval. Primárním důvodem žádosti nebyla snaha o legalizaci pobytu, ale obava z pronásledování na základě sexuální orientace, která zintenzivnila hrozícím nástupem na vojnu. S tímto faktem žalovaný nepracoval a rozhodnutí odůvodnil opakovanými závěry o bezpečnosti Ukrajiny a občanské povinnosti nastoupit na vojnu. Žalovaný se zabýval skutečnostmi, které neodpovídají tvrzení žalobce. Obavy z pronásledování na základě sexuální orientace jsou relevantním azylovým důvodem a je nutno je bedlivě zvažovat. Ve vztahu k této okolnosti není rozhodnutí vůbec odůvodněno, je nepřezkoumatelné a nemá oporu ve spisu. Výčet zpráv o zemi původu je strohý a zprávy tematickým zaměřením neodpovídají tvrzeným azylovým důvodům. Žalovaný se měl zabývat důvody pro neudělení jednotlivých forem mezinárodní ochrany, žalobce ani neseznámil s podklady pro vydání rozhodnutí.

[3] Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci žalobu shora uvedeným rozsudkem zamítl. Dospěl k závěru, že žalovaný správně vyhodnotil Ukrajinu jako bezpečnou zemi původu. Bylo na žalobci, aby unesl zvýšené důkazní břemeno a prokázal, že právě v jeho případě Ukrajinu za bezpečnou zemi původu považovat nelze. Žalobce zůstal jen v rovině tvrzení a osvědčil pouze to, že si nechal změnit příjmení. Obsah jeho tvrzení navíc nesměřoval k vyvrácení závěru ohledně bezpečnosti země původu. Popisované konflikty s nestátními soukromými osobami kvůli jeho sexuální orientaci jsou politováníhodné, nelze z nich ale pro žalobce dovozovat závěr o nebezpečnosti Ukrajiny jako státu. Nelze vyloučit, že obdobná situace by mohla nastat i v ČR. Z tvrzení žalobce o postupu policie nelze mnoho usuzovat, podstatné je, že si na její postup nestěžoval. K útokům navíc docházelo již v letech 2015 a 2016. Od té doby byl žalobce v Polsku i v ČR, přičemž o mezinárodní ochranu nežádal, a vrátil se i na Ukrajinu, což také naznačuje, že vlastní situaci nevnímal jako natolik kritickou, aby odůvodňovala podání žádosti o mezinárodní ochranu. Co se týče nástupu k vojenské službě, žalobce zcela pomíjí možnost náhradní vojenské služby, která by mohla jeho problémy vyřešit. Rozhodnutí žalovaného je přezkoumatelné, žalovaný nedezinterpretoval obsah žádosti a v odůvodnění se věnoval jak samotnému povolání k vojenské službě, tak možným problémům plynoucím z homosexuální orientace. Využil k tomu i adekvátní podklady a žalobce sám jiné důkazy nenavrhoval, ač byl s podklady před vydáním rozhodnutí seznámen. Ze správního spisu plyne, že žalobce byl vyzván k seznámení se s podklady před vydáním

rozhodnutí. Jednotlivými důvody neudělení mezinárodní ochrany se žalovaný nezabýval v souladu s § 16 odst. 3 zákona o azylu.

II. Obsah kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[4] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Považuje ho za nepřezkoumatelný, neboť krajský soud se nevypořádal s žalobní námitkou poukazující na porušení zásady materiální pravdy ve vztahu k neudělení humanitárního azylu a doplňkové ochrany. Žalovaný nezjišťoval skutečnosti svědčící ve prospěch stěžovatele a jemu hrozící vážné újmy. Krajský soud také nezohlednil judikaturu týkající se správního uvážení v rámci posuzování nároku na humanitární azyl. I kdyby neměl stěžovatel nárok na udělení humanitárního azylu, měla mu být udělena přinejmenším doplňková ochrana podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, protože mu hrozí vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Stěžovateli hrozí v případě návratu na Ukrajinu zabití v boji. Ozbrojený konflikt se nedotýká celého území, ale situace je velmi vratká. Na Ukrajině je velké množství vnitřně přesídlených osob, roste kriminalita, je obtížné najít ubytování a zdroj příjmů.

[5] Stěžovatel dále poukázal na to, že žalovaný i krajský soud se nedostatečně zabývali tím, jak je na Ukrajině zacházeno s homosexuály. Správní spis v tomto směru neobsahuje prakticky žádné podklady, přestože stěžovatel jasně vysvětlil, jak byl diskriminován. Žalovaný i soud odůvodnění přesto opřeli převážně o probíhající ozbrojený konflikt. Tím byla porušena povinnost zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností. Velká část shromážděných podkladů nesplňuje požadavky na aktuálnost podle § 23c zákona o azylu, neboť některé byly starší než rok a půl (k tomu odkázal na rozsudek NSS ze dne 4. 2. 2009, čj, 1 Azs 105/2008-81). Informace o zemi původu jsou jednostranné. Pochází od státních složek a nelze se v nich proto vyhnout tendenčnímu hodnocení vedenému diplomatickými cíli. Zprávy nevládních organizací jsou zastoupeny jen menšinově a podklady nereflektují jejich obsah.

[6] Žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně ji zamítl. Ztotožnil se s napadeným rozsudkem a stejně jako vlastní rozhodnutí jej pokládá za souladné s právními předpisy. Vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu. Právní posouzení věci je zcela souladné se zákonem a odpovídá zjištěnému skutkovému stavu.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Vzhledem k tomu, že v dané věci rozhodoval samosoudce, přistoupil kasační soud po posouzení formálních náležitostí kasační stížnosti ke zkoumání její přijatelnosti ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. K tomu, kdy je kasační stížnost přijatelná, existuje již ustálená judikatura (viz zejm. usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS). Podle té je kasační stížnost přijatelná mimo jiné tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové zásadní pochybení se jedná mimo jiné tehdy, jestliže krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil

při výkladu hmotného či procesního práva. Lze dodat, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

[8] Přestože stěžovatel žádnou výslovnou argumentaci ve vztahu k přijatelnosti jeho kasační stížnosti neuplatnil, je třeba tuto kasační stížnost za přijatelnou ve smyslu § 104a s. ř. s. považovat. V nyní souzené věci je totiž dáno takové pochybení krajského soudu, které výše nastíněné předpoklady přijatelnosti kasační stížnosti naplňuje. Napadený rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, přičemž se jedná o vadu takové intenzity, která ve smyslu citované judikatury mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Krajský soud přezkoumal rozhodnutí žalovaného, které pro nedostatky odůvodnění nebylo přezkumu způsobilé. Tím zatížil vadou nepřezkoumatelnosti i své rozhodnutí (viz rozsudky NSS ze dne 13. 6. 2007, čj. 5 Afs 115/2006-91, a ze dne 22. 1. 2010, čj. 5 As 63/2009-81). Kasační stížnost tedy je přijatelná (a jak bude vysvětleno dále) i důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud považuje za vhodné na tomto místě zdůraznit, že k závěru o přijatelnosti a důvodnosti kasační stížnosti dospěl, aniž by bylo v případě stěžovatele nutno zohledňovat zcela mimořádnou a dramatickou změnu okolností vzniklou v důsledku zahájení rozsáhlého válečného konfliktu na Ukrajině na konci února roku 2022. Vzhledem ke shledaným pochybením žalovaného, resp. krajského soudu totiž nebylo v dané věci na místě, aby se kasační soud touto změnou okolností v rámci přezkumu podobněji zabýval (k prolomení vázanosti skutkovým stavem k době rozhodování žalovaného, resp. krajského soudu ve věcech mezinárodní ochrany a žadatelů z Ukrajiny srov. rozsudek NSS ze dne 10. 3. 2022, čj. 10 Azs 537/2021-31).

[10] Stěžovatel v kasační stížnosti mimo jiné výslovně namítl, že žalovaný i krajský soud se nedostatečně zabývali tím, jak je na Ukrajině zacházeno s osobami s homosexuální orientací.

[11] Jde-li o posouzení dané věci, žalovaný vyšel především z § 16 odst. 2 zákona o azylu, podle něhož platí, že jako zjevně nedůvodná se *zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.* Podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu se pro účely zákona o azylu považuje za *bezpečnou zemí původu stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, 1. ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a, 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných*

prostředků, a 4. který umožňuje činnost právnickým osobám, které dohlížejí nad stavem dodržování lidských práv.

[12] Nejvyšší správní soud se k institutu zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu žadatele pocházejícího z bezpečné země původu pro zjevnou nedůvodnost již opakovaně vyjádřil. V usnesení ze dne 8. 10. 2020, čj. 10 Azs 232/2020-32, konkrétně vyslovil, že „*pokud žadatel o mezinárodní ochranu pochází z bezpečné země, u které se předpokládá, že neporušuje práva vlastních občanů a dodržuje mezinárodní závazky, leží hlavní odpovědnost na prokázání opaku právě na žadateli (...). Pokud se tedy udělení mezinárodní ochrany domáhá žadatel ze země patřící mezi bezpečné země původu, je jeho úkolem přesvědčit žalovaného, že žádost nelze zamítnout podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, ale že jeho mimořádný příběh odůvodňuje věcné posouzení žádosti podle zákona o azylu.*“ Obdobně lze odkázat na rozsudky ze dne 17. 2. 2021, čj. 7 Azs 347/2020-23, ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS, nebo usnesení ze dne 23. 9. 2020, čj. 6 Azs 209/2020-29. Oproti jiným azylovým řízením je tedy v případě řízení o žádosti o mezinárodní ochranu v případě bezpečných zemí původu zdůrazněno břemeno tvrzení a břemeno důkazní na straně žadatelů. Jelikož se dodržování mezinárodních závazků a neporušování práv vlastních občanů u bezpečných zemí původu presumuje, leží odpovědnost za prokázání opaku právě na žadatelích.

[13] Ve věcech mezinárodní ochrany obecně platí, že rozhodování o žádostech nezřídka probíhá za stavu důkazní nouze a stěžejní důkazním prostředkem je věrohodná výpověď samotného žadatele (viz rozsudek NSS ze dne 24. 4. 2015, čj. 5 Azs 50/2014-34, a v něm citovanou judikaturu). I přes výše popsaná specifika řízení o žádostech týkajících se bezpečných zemí původu platí toto východisko i pro řízení s žadateli pocházejícími z takových zemí. I v jejich případě může být břemeno tvrzení a břemeno důkazní uneseno předestřením vlastní věrohodné výpovědi. Podstatné je, aby na jejím základě bylo možné usuzovat na mimořádnost situace daného žadatele spočívající v tom, že právě jemu hrozí větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení (viz usnesení NSS ze dne 17. 12. 2021, čj. 1 Azs 298/2021-65, nebo rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 14. 7. 2020, čj. 53 Az 16/2019-30, odst. 23-25). Jestliže tedy krajský soud v nyní projednávané věci poukazoval na to, že na stěžovateli leželo důkazní břemeno a sám žádné podklady týkající se země původu nedoložil, je třeba tento závěr s ohledem na výše uvedené korigovat. Byť by samozřejmě bylo vhodnější, pokud by stěžovatel předložil další (např. i listinné) důkazy potvrzující jeho tvrzení o situaci v zemi původu či jeho problémech tam, není *a priori* vyloučeno, aby dostatečným důkazem byla i samotná věrohodná výpověď žadatele (stěžovatele). Jestliže žadatel žádné důkazní prostředky nepředloží, je povinností žalovaného, aby vyložil, proč právě v daném případě samotná výpověď nepostačovala k unesení procesních břemen ve vztahu k jednotlivým důvodům žádosti o mezinárodní ochranu.

[14] Jak plyne z protokolu o pohovoru k žádosti stěžovatele, ten v projednávané věci o mezinárodní ochranu žádal ze tří samostatných důvodů (byť ty spolu v některých aspektech souvisí). Prvním byla obava z pronásledování ze strany soukromých osob, které měly stěžovatele šikanovat z důvodu jeho sexuální orientace. Druhým stěžovatelova obava z povinné vojenské služby motivovaná odporem k zabíjení a používání zbraní. Třetí (samostatný) důvod představovaly jeho obavy z nástupu povinné vojenské služby, kde

by se kvůli své sexuální orientaci stal obětí šikany. V tomto ohledu se z protokolu výslovně podává, že ve vztahu k nástupu základní vojenské služby stěžovatel mimo jiné uvedl: *„Když se dozvědí o mé orientaci, budou mě bít a budu trpět. A také nechci zabíjet, nechci použít zbraň. To jsou dva důvody, proč odmítám vojenskou službu“*.

[15] Co se týče prvních dvou důvodů, žalovaný na ně přezkoumatelně reagoval. V případě prvního důvodu poukázal zejména na to, že stěžovatel nevyužil existující vnitrostátní prostředky ochrany. V případě druhého důvodu poukázal na to, že branná povinnost je zcela legitimní občanskou povinností, která ani podle judikatury sama o sobě není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, byť by za nenastoupení žadateli mělo hrozit trestní stíhání. Tyto závěry aproboval i krajský soud v napadeném rozsudku, své závěry ve vztahu k nim podrobně odůvodnil a stěžovatel v kasační stížnosti nevznesl žádnou ucelenější argumentaci, kterou by mohl zpochybnit správnost těchto závěrů. Nicméně ve vztahu ke třetímu důvodu žádosti o mezinárodní ochranu je již třeba stěžovateli přisvědčit, že se jím žalovaný nezabýval. Z odůvodnění jeho rozhodnutí vůbec neplyne, proč v této části stěžovatel neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní k vyvrácení domněnky bezpečné země původu, resp. k prokázání toho, že stěžovateli v tomto ohledu hrozí větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než jiným osobám v obdobném postavení (tj. jiným osobám, které obdržely povolávací rozkaz a mají na Ukrajině nastoupit k základní vojenské službě).

[16] Za dostatečnou reakci v tomto směru nelze považovat ani odkaz na podklady založené ve správním spisu. Žalovaný měl konkrétně podle správního spisu k dispozici zprávy žalovaného *„Ukrajina, Hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu“* ze dne 8. 8. 2020, dále *„Ukrajina, Situace v zemi, Politická a bezpečnostní situace, mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, vojenská služba, vnitřně přesídlené osoby“* ze dne 25. 4. 2020, a *„Ukrajina, Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti“* ze dne 22. 2. 2021. Ani jedna z těchto zpráv se nicméně nevyjadřuje k situaci sexuálních menšin v Ukrajině, a to ani obecně, natož v podmínkách ukrajinské armády.

[17] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že vedle toho žalovaný v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí odkázal též na *„Informaci OAMP Ukrajina: Hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu, stav duben 2020“*. Z té však pouze obecně citoval, že na Ukrajině nedochází k systematickému pronásledování z důvodu sexuální orientace a země disponuje legislativou v oblasti prevence pronásledování. Kromě toho, že ani tato pasáž reprodukovaná v odůvodnění rozhodnutí žalovaného neobjasňuje, proč stěžovatel neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní ve vztahu k dané otázce, je možno poukázat také na to, že citovaná zpráva o zemi původu se nenachází ve správním spisu a stěžovatel tak neměl ani možnost se s ní seznámit. K tomu lze dodat, že pokud žalovaný v rozhodnutí vyjde z podkladu o zemi původu, který není součástí správního spisu, představuje to podle judikatury zásadní vadu řízení (viz usnesení NSS ze dne 11. 1. 2018, čj. 9 Azs 302/2017-41). Tím spíše to má význam za situace, kdy jednou z podmínek zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu je aktuálnost podkladových informací o zemi původu včetně jejich pravidelného přezkumu [viz bod 46 preambule a čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice ve spojení s § 86 odst. 4 a § 23c písm. c) zákona o azylu]. Žalovaným odkazovaná zpráva o zemi původu z dubna 2020 byla v době

vydání jeho rozhodnutí již více než rok stará, přičemž pochybnosti o její relevanci a aktuálnosti nadto sílí tím, že aktuálnější (ve správním spisu obsažená) verze totožné zprávy ze srpna 2020 již žádnou takovou zmínku o situaci sexuálních menšin vůbec neobsahuje. Uvedené platí obdobně také pro zprávu o zemi původu z 25. 4. 2020 pojednávající mj. obecně o vojenské službě (ke kritériím přezkumu zpráv o bezpečné zemi původu, včetně jejich aktuálnosti, lze v podrobnostech odkázat např. na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2021, čj. 41 Az 58/2020-52, č. 4270/2022 Sb. NSS).

[18] Krajský soud v nyní napadeném rozsudku na rozdíl od žalovaného správně identifikoval, že stěžovatel své obavy spojené s vlastní sexuální orientací formuloval nejen ve vztahu k šikaně ze strany soukromých osob, ale také ve vztahu k možné šikaně v rámci vojenské služby, odůvodnění rozhodnutí žalovaného vztáhl i k této otázce, čímž fakticky v tomto směru odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí doplnil. Nejvyšší správní soud se nicméně nemůže ztotožnit s tím, že by výše uvedená obecná citace ze zprávy o Ukrajině jako bezpečné zemi původu z dubna 2020 představovala dostatečnou odpověď na daný (samostatný) důvod žádosti týkající se obav stěžovatele, že bude po nástupu základní vojenské služby kvůli své sexuální orientaci šikanován. Je navíc třeba zdůraznit, že pokud rozhodnutí žalovaného v tomto směru vůbec žádné úvahy neobsahuje, nebylo na krajském soudu, aby chybějící úvahy nahrazoval.

[19] Lze tedy uzavřít, že námitka stěžovatele týkající se nedostatečného vypořádání otázky možné šikany osob s homosexuální orientací v rámci vojenské služby byla důvodná. Pokud jde naopak o zbývající kasační námitky, s těmi se Nejvyšší správní soud neztotožnil. S ohledem na důvodnost kasační stížnosti se k nim lze vyjádřit pouze ve stručnosti. Namítá-li stěžovatel nedostatečné zohlednění zpráv nevládních organizací, lze k tomu poznamenat, že požadavky na zprávy užívané žalovaným plynou z ustálené judikatury (viz rozsudek NSS ze dne 4. 2. 2009, čj. 1 Azs 105/2008-81). Sama skutečnost, že některé podklady vypracoval sám žalovaný, neznamená, že tyto zprávy nemohou být spolehlivým podkladem pro správní řízení. Vycházejí navíc z řady konkrétních zpráv zpracovaných mimo jiné právě i nevládními organizacemi. Stěžovatel navíc nevznesl žádné konkrétní námitky proti obsahu jednotlivých podkladů. Jde-li pak o námitky stěžovatele poukazující na nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku z důvodu nedostatečného vypořádání žalobních námitek týkajících neudělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany, je třeba poukázat na to, že krajský soud ani žalovaný se nezabývali důvody pro udělení jednotlivých forem mezinárodní ochrany. Jejich rozhodnutí totiž vycházelo z toho, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. V rámci soudního přezkumu takového rozhodnutí se tedy lze zabývat pouze tím, zda žalovaný ve světle žadatelem uplatněných důvodů přezkoumatelně zdůvodnil, proč žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, resp. následně tím zda je takový závěr správný (viz např. usnesení NSS ze dne 24. 9. 2020, čj. 1 Azs 49/2020-32, a ze dne 11. 11. 2020, čj. 6 Azs 240/2020-34).

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná a rozsudek krajského soudu proto v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. Vzhledem k tomu, že již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí

žalovaného, Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. a současně se zrušením rozsudku krajského soudu rozhodl z důvodu procesní ekonomie také o zrušení žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného a o vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Je třeba zdůraznit, že v dalším řízení je žalovaný nejen vázán závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu plynoucím z tohoto zrušujícího rozsudku (§ 78 odst. 5 a § 110 odst. 4 s. ř. s), ale bude muset přihlédnout i ke změně okolností, k níž v zemi původu stěžovatele došlo, resp. k tomu, že Ukrajina již zcela nepochybně nemůže představovat bezpečnou zemi původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu (viz např. shora již označený rozsudek NSS ve věci sp. zn. 10 Azs 537/2021).

[21] Nejvyšší správní soud je posledním soudem, který o věci rozhodl, proto musí rozhodnout též o náhradě nákladů celého soudního řízení. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. má úspěšný stěžovatel právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl. Náklady v jeho případě tvoří odměna a hotové výdaje zástupce, přičemž výše odměny za jeden úkon právní služby činí 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif]. Nejvyšší správní soud přiznal stěžovateli na odměně částku 9 300 Kč za tři úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a dvou podáních ve věci samé (žaloba a kasační stížnost) dle § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu. K tomu připočetl paušální náhradu hotových výdajů zástupce ve výši 300 Kč za jeden úkon, tj. celkem 900 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Zástupce stěžovatele je plátcem DPH, odměna a náhrada hotových výdajů se proto zvyšuje o 21% sazbu této daně, tj. o 2 142 Kč. Celkem tedy stěžovateli náleží náhrada nákladů řízení před správními soudy ve výši 12 342 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 25. března 2022

Milan Podhrázký
předseda senátu